

РЕЦЕНЗИЯ
НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА:

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА БЕЗОПАСНОСТТА НА
КОНТЕЙНЕРНИТЕ ПРЕВОЗИ НА МОРЕ

Автор на дисертационния труд: к.д.п. инж. Свилен Валентинов Велинов, задочен докторант към кат. "Експлоатация на флота и пристанищата", факултет „Навигационен“ на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров” - Варна

Рецензент: проф. д-р инж. Чавдар Александров, ВВМУ „Н. Й. Вапцаров”

Въведение

Свилен В. Велинов е завършил Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров” – Варна през 1999 г. През следващите години работи в Параходство „Български морски флот“ като помощник капитан на кораби за насипни товари. От 2001 г. до днес работи като помощник капитан и капитан (от 2007 г.) на клетъчни контейнеровози последователно за корабоплавателните компании Ofer (Ships holding) ltd. и Peter Döhle Schiffahrts-KG. От този период датира и неговия интерес към контейнерните превози по море, прераснал по-късно до научноизследователска работа и докторска дисертация. По настоящем кап. Велинов работи като асистент в катедра „Експлоатация на флота и пристанищата“, факултет „Навигационен“ на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“. Владее руски, английски и немски език.

Със заповед ОХ-27 от 13.01.2005 г. Свилен Велинов е зачислен за задочен докторант във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров” – Варна по научна специалност: 02.14.14. „Експлоатация на водния транспорт, морските и речните пристанища“ към катедра „Морска практика и експлоатация на кораба“ на факултет „Навигационен“. Негов научен ръководител е бил доц. д-р инж. Илчо Томов. Със заповед № 261/27.03.2009 г. на Началника на ВВМУ той е отчислен с право на защита. Обучението е извършено по утвърден индивидуален учебен план, който докторантът е изпълнил.

Със заповед на Началника на ВВМУ № ПС-3/03.01.2019 г. е разкрита процедура за публична защита и назначено научно жури, а настоящата рецензия е написана в съответствие с Решение на научното жури от 04.01.2019 г.

Предоставената ми за рецензия дисертация включва увод, три глави, заключение с общи изводи и насоки за бъдещи изследвания, публикации по дисертационната работа, приноси в дисертационната работа и библиография, изложени на 164 стр. и приложения в обем от 22 стр. Илюстрирана е с 28 фигури и 29 таблици. Броят на литературните източници в обзора обхваща 108 заглавия, от които 17 на кирилица и 91 на латиница. Повече от 85% от литературните източници са издадени след 2000 г. Броят на публикациите на автора, свързани с темата на дисертацията е 4.

Актуалност на дисертационния труд

Актуалността на темата и перспективността на изследванията в представената ми за рецензия дисертация се обуславят от нарастващата роля на водния транспорт в световната икономика и в икономиката на Европейския съюз в частност. Известно е, че почти 90% от външния и почти 40% от вътрешния стокооборот на ЕС се извършва по море. Европейски компании контролират около 40% от световния търговски флот, а морският сектор, включващ още и корабостроене, пристанища и инфраструктура, риболов, както и свързаните с него дейности, като застраховане, банково дело и т.н., предоставя заетост на повече от 3 милиона европейски граждани. Актуалността на

темата се обуславя и от нуждите за непрекъснато повишаване на безопасността на водния транспорт и произтичащите дейности по опазване на човешкия живот на море и на околната среда от индустриално замърсяване. В частност, липсата на научни изследвания, целящи задълбочено анализиране на рисковите фактори, които оказват влияние върху безопасността на контейнерните превози на море, остарялата нормативна база, която не отразява спецификата на контейнерните превози и липсата на инструменти за повишаване на безопасността доказват актуалността на дисертацията и очертават добра перспектива за приложения на постигнатите резултати в практиката.

Познаване на състояние на проблема и оценка на литературния материал

При разработване на темата на своята дисертация, авторът показва компетентност в сферата на водния транспорт и контейнерните превози. Богатият му практически опит като вахтен офицер и капитан на кораб-контейнеровоз безспорно е спомогнал за успешното планиране и провеждане на изследователската работа по дисертацията.

Методика на изследването

При разработване на темата на своята дисертация, авторът прилага общоприети и ефективни методи за научни изследвания, основаващи се на:

- Теорията на управление на риска и теорията на вземане на решения;
- Статистически анализ на събития, свързани с инциденти с контейнеровози с цел обосновка на тезата и избор на методология за решаване на конкретните проблеми;
- Сравнителен анализ на регламентиращите документи и действащите механизми за повишаване на безопасността на контейнерните превози, с цел формулиране на конкретни предложения за редакции, произтичащи от практиката.

В своята работа той демонстрира компетентност не само в сферата на водния транспорт, организирането и осъществяването на контейнерни превози, но и в ползването на съвременен научноизследователски инструментариум.

Кратка аналитична характеристика и оценка на достоверността на материала, върху които се градят приносите на дисертационния труд на изследването

Предоставените ми от докторанта материали включват дисертация и автореферат. Дисертацията съдържа увод, три глави, заключение, списък с използвана литература и приложения. Съдържанието е структурирано много добре, целта и задачите са формулирани точно, всяка глава завършва с изводи, свързани с поставените задачи.

В увода на дисертацията е обоснована актуалността на темата и е изяснена мотивацията на автора да избере да работи по нея. Посочени са добри примери от световната практика в областта на контейнерните превози и тенденциите за нейното развитие. В края на увода са формулирани целта и основните задачи на дисертацията.

Първа глава е посветена на изследването на международните норми и стандарти, регламентиращи дейностите по осигуряване на безопасността на контейнерните превози. Подробно са описани конвенциите и кодексите, формалните и неформални стандарти на контейнерните превози, управлението на безопасността и правилата за технически надзор и методите за анализ и оценка на безопасността на водния транспорт. Описанията са илюстрирани с богат статистически материал, представен предимно в табличен вид. Съществено внимание е обърнато на методите за управление на безопасността на корабоплаването, за нейната оценка на базата на статистически анализ, дефиниран в регламентиращите документи.

Във втора глава са описани съвременните способности, технически средства и действащи стандарти за обмен на информация, осигуряваща контейнерните превози на море. Направени са статистически анализи на инциденти с контейнеровози, довели до загуба на товара. Анализирани са също и способите за електронен обмен на информация за товарите, както и стандартите за функционалност на специализирания софтуер за оценка на мореходните качества на кораба. В заключение е представен модел на система за повишаване на безопасността на контейнерните превози по море.

Трета глава представя съществената част от изследователската работа, извършена в дисертационния труд. Описан е модела на система за автоматизирано водене на изпълнителен товарен план (САВИТП) на контейнеровоз, анализирани са възможностите за разширяване на обхвата на използване на системата за осигуряване на по-ефективен контрол и за оказване на помощ от брега в случай на инциденти и аварии, представен е анализ на очаквания ефект от прилагане на системата.

В заключение са направени някои изводи, касаещи пряко безопасността на дейностите по осигуряване на контейнерните превози по море, способите и методите за контрол на товаро-разтоварните операции и нуждата от използването на допълнителни технически средства за автоматизирането на изпълнителния товарен план с цел повишаване на безопасността. Представени са и претенциите на автора за научно-приложните приноси на неговата дисертация.

В текста са включени и девет приложения, съдържащи стандарти на ISO и видовете съобщения, свързани с контейнерните превози, както и числови характеристики, описващи кораба в началото на дейностите, описани в три различни сценария.

В списъка на използваните литературни източници в края на дисертацията са включени 108 заглавия на български и английски език, в това число книги, статии, публикувани в периодика и на конференции, както и множество от регламентиращи документи, издания на международни институции. В общи линии позоваванията са извършени коректно и показват, че осведомеността на докторанта в научната област, в която работи е достатъчно задълбочена и актуална.

В автореферата е представено накратко основното съдържание на дисертацията, нейните цел, задачи и изводи, научно-приложните приноси на автора и практическа приложимост на получените резултати.

При четене на материалите по дисертацията остава впечатление за компетентност на автора в сферата на водния транспорт, организацията и провеждането на товаро-разтоварните дейности в контейнерните превози и на методите и средствата, използвани за повишаване на тяхната безопасност. Добро впечатление прави и стилът на изложението, който е изключително прецизен и професионален, дължащ се вероятно на богатият практически опит на докторанта както в корабоплаването, така и в преподавателската работа.

Научни и научно-приложни приноси

Приносната част на дисертационния труд се състои от шест научно-приложни и три приложни приноса. Същественото в тях може да се обобщи в следните групи:

- На базата на задълбочен комплексен анализ на действащите механизми, анализ и оценка на риска в действащата система за осигуряване на безопасността на контейнерните превози е разработен единен концептуален модел за нейното повишаване. Моделът е използван при разработването на нова система за автоматизирано водене на изпълнителен товарен план (САВИТП) в световния контейнерен флот;
- Разработени са нови инструменти, с въвеждането на които да се осигури внедряване и пълно реализиране на модела. Предложени са

функционални параметри и архитектурни решения за реализация на системата САВИТП;

- Обосновани са конкретни предложения за разширение на действащите стандарти за електронен обмен на информация (Electronic Data Interchange, EDI) при съобщения, касаещи товарните планове на контейнеровозите.

Считам, че претенциите на автора по приносната част на дисертацията са основателни и защитими.

Дисертационният труд и приносите представляват лично дело на дисертанта

По мое мнение представената ми за рецензия дисертация е лично дело на докторанта. Фактът, че той работи повече от 20 години в сферата на корабоплаването е определящ за професионалния подход в неговите изследвания. Богатият му опит в контейнерните превози е подпомогнал в голяма степен намирането на правилните решения на поставените в дисертацията задачи.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът е включил в своята дисертация 4 публикации по темата, 3 от които са самостоятелни. Първата публикация е отпечатана в Сборник с научни трудове на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров” през 2009г. Следващите две са представени на конференциите на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров” и са отпечатани в сборниците „Морски научен форум”, издадени през 2011 и 2013г. Включена е и една статия в списание JMTE, Vol. II, 2013г., издавано от Морския университет в Констанца, Румъния и индексирано в IC, EBSCO, TRID и IET Inspect. Открито е едно цитиране на посочените публикации, което обаче не е в реферирано или индексирано издание. Би било добре в бъдещата си работа авторът да обърне по-сериозно внимание на публикационната си дейност в специализирани периодични издания, индексирани в международни библиографски бази от данни като Scopus и Web of Science. По този начин ще се увеличи и вероятността публикациите му да бъдат цитирани там.

Използване на резултатите от разработения дисертационен труд в научната и социална практика

Приносната част на дисертационния труд съдържа добре дефинирани и обосновани научно-приложни и приложни приноси. Същественото в тях може да се използва непосредствено в процеса на автоматизирано изпълнение на плана за товаро-разтоварни дейности в контейнерните терминали, както и при последващо внедряване на Системата за автоматизирано водене на изпълнителен товарен план САВИТП между корабите и пристанищните съоръжения. Вероятно резултатите от разработения дисертационен труд ще бъдат използвани и в учебния процес при обучение на офицери за търговското корабоплаване по извършване на товарни операции и спецификата на осигуряване на безопасността на товаро-разтоварните дейности при контейнеровози. Не са представени документи за внедряване.

Препоръки и критични бележки към дисертационния труд

Забележките ми към представените по дисертационния труд материали се отнасят главно към наличието на технически и стилови грешки. Така например номерацията на таблиците е обвързана с номерацията на съответните глави, докато на фигурите не е, както и номерацията на математическите изрази. Някои от фигурите са отпечатани след сканиране от литературните източници, без превод и/или редакция на английските текстове в тях (фиг. 2 на стр.20, фиг. 7 на стр. 86, фиг. 9 на стр. 90 и т.н.

Срещат се и стилови грешки, свързани с англоезичната терминология, наложила се в сферата на водния транспорт. Заглавието на раздел 1.1.10 на стр. 38 напр. е оставен непреведен и изцяло на английски.

Забележки имам и по отношение на структурирането на литературните източници в дисертационния труд. Твърде голяма част от тях заемат регламентиращите документи, като конвенции, резолюции, стандарти и др. Освен това изброяването на стандартите и системата за кодиране на типа на контейнерите, включени в приложения би могло да бъде пропуснато, без това да се отрази на достоинства на работата.

Авторефератът

Считам, че авторефератът отразява достатъчно добре съдържанието на дисертационния труд, неговата приносна част и публикациите по него и дава възможност обективно да се оценят постигнатите резултати. Оформен е в съответствие с изискванията по отношение на обем, съдържание и външен вид.

Лични впечатления

Познавам кап. Велинов като курсант във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“, като професионален навигатор, капитан на едни от най-големите контейнеровози в света и като преподавател в Училището. Работили сме заедно по учебните планове за различни специалности, участвали сме в преподавателски обмен по програма „Еразъм“. В процеса на осъществяване на тези дейности са ме впечатлявали най-вече неговата амбиция, колегиалност, компетентност и висок професионализъм.

Заклучение

Докторантът к.д.п. инж. Свилен В. Велинов е преминал успешно обучението си в докторантура. Положил е всички изпити, включени в индивидуалния план, разработил е и е предал в срок дисертационен труд. Изследванията са базирани на достатъчно задълбочен и актуален литературен обзор. Съществените части са отразени в достатъчен брой публикации на авторитетни научни форуми. Претенциите за научно-приложни приноси са основателни и като количество, и като съдържание. Текстът на дисертацията е структуриран добре и наличните технически и стилови грешки не могат да повлияят съществено на нейните достоинства. Всичко това ми дава основание да считам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за Развитието на Академичния Състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане и да препоръчам на Почитаемото научно жури да присъди на к.д.п. инж. Свилен Валентинов Велинов научната степен „ДОКТОР“ в област на висшето образование „Технически науки“, професионално направление „Транспорт, корабоплаване и авиация“ и докторска програма „Експлоатация на водния транспорт, морските и речните пристанища“.

Дата: 12.01.2019
гр. Варна

Рецензент:

(проф. Ч. Александров)